

קיבלו את ההוראות המפורשות — וכן את ההקצבות הנחוצות — לפתח ולייצר בהקדם (תחילה (פאב-טיפוסים ואחר כך בייצור-סדרות) את המפציצים והקליעים מכל הסוגים העשויים להיות פוטנציאל של אמצעי-הנחתה. מאמץ זה מכוון במיוחד אל ההנעה-האטומית, אל הקליעים בעלי ההנעה-העצמי ואל הפיתוח של האמצעים האלקטרוניים מכל הסוגים.

„בתקופה הראשונה היה זה טוב כי כל זרוע וחיל, וכל שרות טכני, עשו את מאמצייהם בכיוון האמור, כל אחד באותו תחום שהיה מיוחד לו; ואילו מעתה נקיים לגבי מאמצים אלה תיאום-כולל, ע"י התאמת גומלין של תכניות וע"י מגע מתמיד בין ראשי השרותים הטכניים.“

„היכולת להגנה על צרפת דרשה מהכוחות עליהם הוטלה ההגנה הפנימית של שטחי המדינה, הן בארץ המטרופולין והן במרחבי ה"ברית הצרפתית" — כי יקימו ויקיימו מערך צבאי שיותאם בכל אופיו למאבק נגד חתירה מבחויץ.“

„בתחום הפעולות נגד-גריליה הרי הנסיון שנרכש באפריקה-הצפונית — ובראש וראשונה זה שנרכש ע"י חיל הג'נדרמריה, שהוא יסוד-מוסד בכל מערך של הגנה פנימית — מאפשר לצרפת לא רק להקים מבנים-ארגוניים יעילים ולייצר צורות-ציווד המותאמות-לתכליתן, כגון ההליקופטרים והמטוסים-הקלים, אלא אף לשמש בשביל בעלי בריתה, שנסיונם בתחום זה מועטי יותר, כמורת-דרך ומדריכה-מושכלת.“

„היכולת לתמרון — נשארת הכרחית אף בתנאים של איום בעוצמה-אטומית או של הפעלתה. במלחמות גדולות ובינוניות יוסיפו הכוחות הפועלים בשדה נגד כוחות יריב להיות תנאי הכרחי להשגת הכרעות.“

„בהתגברנו על מכשולים אנו נבנה צבא מחודש, אשר יש ביכולתו לעמוד בפני כל הצורות של איומים ושל מלחמה — ואשר מעל-לכל מסוגל לנו למנוע בעד כך שהאיומים והסכנות יהפכו במציאות למלחמה.“

(מתוך „השקפת האינפורמציה הצבאית“)

פצצת-הזמן של מר מק-מילאן

ריצ'רד קרוסמן

...לפי דבריו של מר מק-מילאן באפריל שנה זו, ההחלטה (שנתקבלה למעשה על ידי ממשלת בריטניה) לחדול אחר 1960 מקריאת אנשי שרות חובה, ואף ביטולה המפורש הצפוי של חובת השרות, נתאפשרו רק על-ידי כך שהוחלט להשען מעתה השענות-ללא-סייג על כלי הנשק הגרעיניים; ובמושג זה כלולים לא רק „ערימת מלאי“ של פצצות-מימן בריטיות, ושל האמצעים להנחתתן, אלא אף בית-נשק מטופח של כלי-זין גרעיניים-טקטיים בריטיים, לשימוש על ידי גייסותינו בשדה. מר מק-מילאן נהג בענין זה בגילוי לב גמור — וכך גם מר אייזנהאואר, בהערותיו בעקבות ה"ספר הלבן" בעניני הגנה, שפורסם ע"י ממשלת בריטניה; הוא בירך את מר סנדיס, מיניסטר ההגנה הבריטי, על שהלך בעקבות הדוגמה האמריקאית והנהיג אף בבריטניה את האסטרטגיה של-ה"מראה החדש". והרי, למעשה, הדבר אותו עשה מיניסטר-ההגנה מתבטא בכך כי הוא בחר, כמאמר מר דאלס בשעתו, ב"שידוד-הערכות מכאיב" — והחליט כי מעתה גם בריטניה תנקוט באסטרטגיה של "תגמול נייד, במקומות בהם נבחרו אנו-עצמנו".

אכן, מפלגת העבודה הבריטית — אף כי טענה מזה זמן-מה כי יש לבטל את שרות-החובה בכל ההקדם האפשרי — הביעה עתה התנגדות רשמית לדרך-ביטולו שנקבעה ב"ספר הלבן"; והריני משוכנע כי עמדה זו לא רק שנכונה, הנה מבחינת הענין הצבאי, אלא אף נבונה מבחינה מדינית. שכן המדיניות בה נקט סנדיס אינה אלא משחק-הימור בלתי מרוסן כפול, על שני קלפים — קלף ה"מרתיע-הגרעיני", שיפעל, וקלף החיול לשרות-קבע, שיתרחב כנדרש — ובסיכומו עלול משחק-הימור זה להציב ממשלת-לייבור, אשר יתכן כי תמשול בבריטניה ב-1960, לפני מצב בין-לאומי נואש. שהרי לאותו זמן יהיה לנו אוסף לא-גדול של כלי זין

גרעיניים שאינם ניתנים לשימוש, חיל-מפציצים-אסטרטגי קטן, ואנשי-צבא סדירים (בשרות הקבע) שמספרם אינו מספיק אפילו כדי קיום הכוחות המופחתים "מן הסוג המקובל". נמצא אזי כי ערערנו את יכולתנו להגן על עצמנו בסוג-המלחמה היחיד אשר יתכן כי בריטניה תנהלו. באם, במסיבות כאלו, יאיימו מבחוץ על אחד מאותם מקומות מעבר-לימים שלגביהם עדיין קיימות התחייבויות מצד בריטניה להגן עליו, ואנו נמנע (כפי שאני משער במלוא-הרצינות) מלהשתמש בכלי זין גרעיניים — כי אז נעמוד בפני "מפולת-רבתה נוסח מינכן".

כמובן, סוג זה של משבר בינלאומי אינו אלא בגדר אפשרות; אולם הדבר הודאי הוא כי ב-1960 יהיה בבריטניה משבר פנימי בעניני הגנה, אם רק תמצא או "מפלגת העבודה" בשלטון. כי לאותו-זמן, הדבר אשר מר סנדיס יודע אותו לאשורו — אך רשמית מתעלם ממנו — יהיה גלוי וברור לכל אחד. היה-יהיה אז פער בין דרישות המינימום של השרותים-המזוינים לכוח-האדם — לבין מספר אנשי-הצבא הסדירים אשר יושג בפועל ע"י החיול-בהתנדבות; ותוכנית הממשלה להיפטר משרות החובה ע"י "התגרענות" — תתגלה ככישלון הניתן-להוכחה. מה תוכל ממשלת "לייבור" לעשות לנוכח משבר כזה? היא תעמוד בפני דרישה מראשי השרותים-הלוחמים לפרק נוסף של הזדיינות-בימי-שלום, "בנוסח שלאחר קוריאה"; ועל מיניסטר ההגנה יוטל להכין חוק להנהגתו-מחדש של שרות החובה ב-1960 — או, בתור הברירה האחרת, למעבר אל "גיוס ברירה" — בסגנון-אמריקאי. שכן זוהי פצצת הזמן, שהונחה ע"י ה"טורים" באביב זה — והיא נועדה להתפוצץ ב-1960.

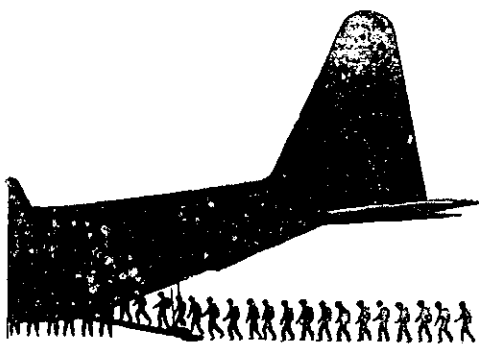
ברור הוא כי כל דבר שנעשה עתה, או נחליט לעשותו כעבור שנתיים, אינו עשוי למנוע בעד התפוצצותה של פצצת זמן זו. אכן, במקרה זה, "לדעת-מראש — פרושו להיות חמוש מראש". הדבר החיוני הוא כי הדובר הרשמי של ה"לייבור" בעניני הגנה יגיד לאומה בגילוי לב כי ההחלטה לבטל את שרות החובה ע"י שנסמוך על כלי זין גרעיניים תשאיר את בריטניה חסרת-מגן מבחינה צבאית; חסרת-אונים מבחינת מדיניות-החוץ; ותלויה בארה"ב אפילו יותר מכפי שהנה כיום. ה"ספר הלבן" מגלה כי עתה מתכוננת בריטניה לקראת שלושה סוגי מלחמה:

א. מלחמת עולם, שתנוהל תוך שימוש בפצצות מימן "מזוהמות";
ב. מלחמות אזוריות, שתנוהלנה תוך שימוש בפצצות אטומיות טקטיות "נקיות";
ג. "פעולות משטרה", או מלחמות קולוניאליות, תנוהלנה באמצעות כלי זין "מקובלים".
בהחליטו להתרכז בייצור כלי הזין בשביל המלחמות נוסח א' ונוסח ב', לא שינה בכל זאת מר סנדיס את העובדה כי למעשה הדבר בפניו צפויים אנו ביותר לעמוד, הוא המקרה ג'. כיצד תוכל תוספת מלאי קטן של כלי זין גרעיניים בריטיים אל מלאי גדול של כלי זין גרעיניים אמריקניים להפחית את סכנתה של התלקחות מקומית, אשר אותה ניתן לכבות רק באמצעות "גדוד מכבי אש" מן הסוג המקובל? התשובה היא כי אינה יכולה להפחיתה; וכי ה"ספר הלבן" הנו מעשה אחיזת-ע"ינים כאשר הוא טוען כי יש בה כדי להפחית סכנה זו.

הרי ששתיים הן הברירות אשר לפנינו. יכולים אנו לנסות להשאר מעצמה-רבתה לצדן של רוסיה ואמריקה. במקרה זה נצטרך (כרוסים וכאמריקאים) הן לכלי זין גרעיניים והן לכוחות "מקובלים" הגדולים בהרבה מאלה שניתן להקים על יסוד-של-התנדבות. או שיכולים אנו להשלים עם ירידתנו ל"ליגה ב'", לצדן של מדינות כמו הודו, גרמניה ויפן. במקרה זה לא

נהיה צריכים — כפי שאין הן צריכות — לא לכלי זין גרעיניים ולא לכוחות "מקובלים" כבירי-מימד. התנאי היחיד העשוי לאפשר לנו לנטוש את שרות החובה מבלי שיהיה בדבר משום חוסר אחריות הוא כי נסתלק מהמעמד של מעצמה-רבתה, נחסל את אחרונות-התחייבויותינו במזרח-התיכון (כולל קפ-ריסין ועדן) — ואת התכנון ההגנתי שלנו נרכז סביב מתן חלקנו הזוגן לצרכי ברית-נאט"ו ושיטור מרחב הקהיליה-הבריטית.

כל מה שנתרחש במשך השנתיים האחרונות הוכיח לי כי הגישה הנכונה היא — לנקוט בהבחנה בין שני סוגי כלי זין — "מקובלים", מזה,

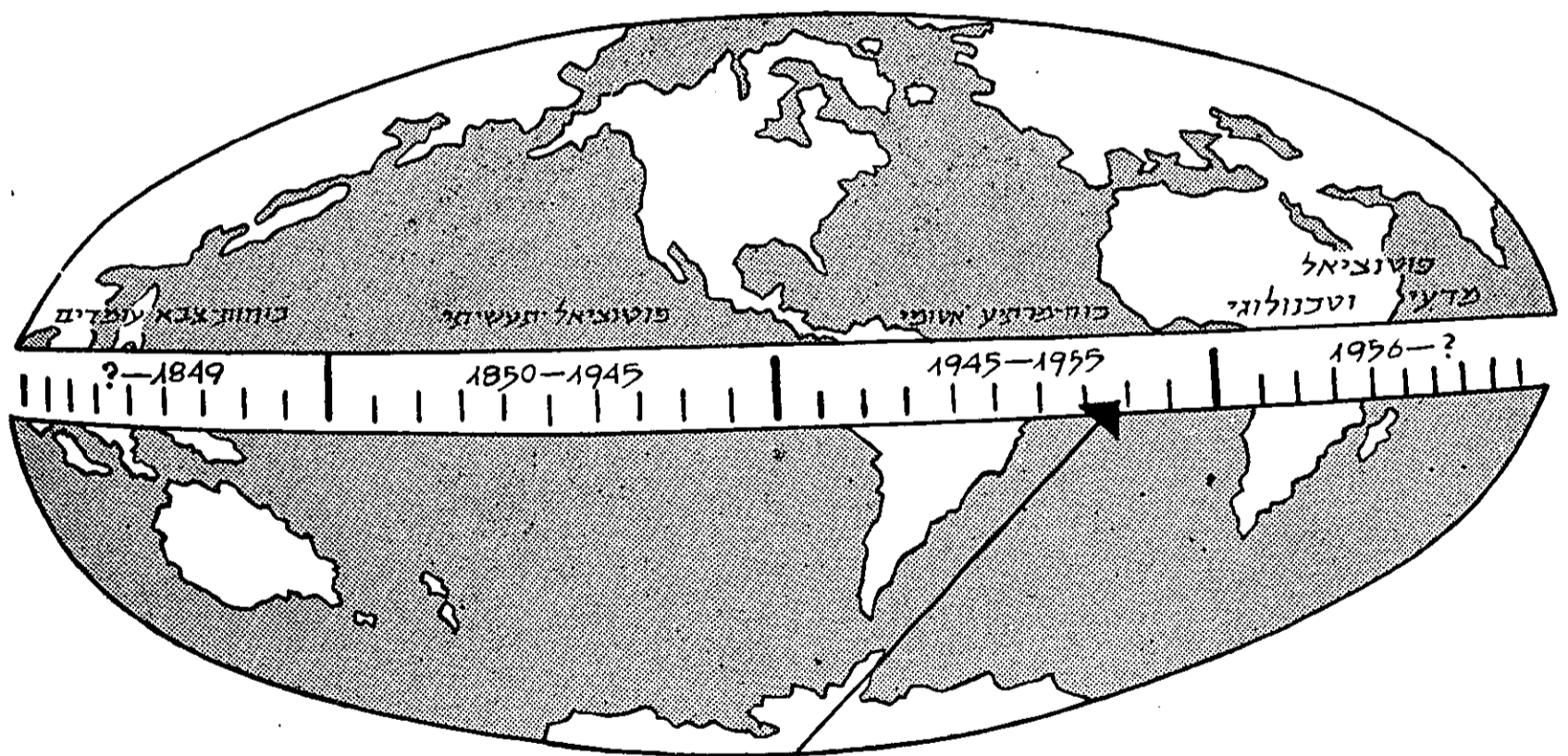

וכלי זין גרעיניים, מזה, כי כל הדיבורים שהושמעו בפרק זה על אודות „אמצעי-הרתעה מודרגים“ לא סייעו אלא לערפל את הענין. אכן, אותה דעה בה אחזתי לפני זמה מה — כי ע"י כך שנסמוך על מדיניות-הגנה גרעינית אפשר לנו שלא להיות תלויים בארה"ב, ולהשיג את בטחוננו הלאומי גם יחד — נוכחתי כי בטעות יסודה.

אסטרטגיה גרעינית היא מעשה של „בלוף“ — אשר אינו פועל-פעולתו משום שאי אפשר לשכנע אויב-שבכוח כי אמנם נבצע מעשה התאבדות-לאומית באם הלז יפתח בהתקפה בנוסח-מקובל בעלת ערך-משני. אלה הנוהגים ב„אמנות הרחיפה על סף-ההום“, בסמכם על כלי זין גרעיניים, נוחלים מפלה צבאית — כפי שנתגלה לו למר דאלס בהודו-סין ב-1955; ואילו אלה המנסים להעלות בקנה אחד פצצות-מימן „מזוהמות“, כלי זין טקטיים „נקיים“ ולוחמה „בנוסח המקובל“ נגזר עליהם שיפלו בין שלושה כסאות — כפי שנוכחנו בסואץ.

כל נסיון השנתיים האחרונות מעיד על כך כי בשביל מדינה שממדיה, ומצבה הגיאוגרפי, הנם כשל בריטניה — מדיניות-ההגנה הנבונה ביותר תהיה לותר, יחד עם שכניה האירופאיים (גרמניה וצרפת ביחוד), על ייצור כלי זין גרעיניים ועל השימוש בהם; ולטפת, יחד אתן, כוחות „מקובלים“ לא גדולים, „מהוקצעים“ ברוב-תכליתיות וניידים ביותר — לצורך הגנת „מרחב נאט"ו“. תפקידם של אלה יהיה או להרתיע התקפה ב„נוסח המקובל“, בעוד שארה"ב מוסיפות לספק את המרתיע הגרעיני.

(מתוך מאמר ב„ניו סטיטמן“ אנו ניישן)

תנודות המושגים על עיקר-מקורה של עצמה-צבאית